

FUNDACIÓ

JOSEP IRLA

REPARTIMENT D'ACTIUS I PASSIUS ENTRE CATALUNYA I L'ESTAT ESPANYOL

EL BALANÇ PATRIMONIAL DE L'ESTAT COM A EINA DE CÀLCUL

JORDI ANGUSTO
MARCEL CODERCH
GEMMA PONS

REPARTIMENT D'ACTIUS I PASSIUS ENTRE CATALUNYA I L'ESTAT ESPANYOL

EL BALANÇ PATRIMONIAL DE L'ESTAT COM A EINA DE CÀLCUL

REPARTIMENT D'ACTIUS I PASSIUS ENTRE CATALUNYA I L'ESTAT ESPANYOL

EL BALANÇ PATRIMONIAL DE L'ESTAT COM A EINA DE CàLCUL

ABRIL 2015

BIBLIOTECA DE CATALUNYA - DADES CIP

Angusto, Jordi, 1955-

Repartiment d'actius i passius entre Catalunya i l'Estat Espanyol: el balanç patrimonial de l'Estat com a eina de càlcul

Bibliografia

I. Coderch, Marcel, 1953- II. Pons, Gemma III. Fundació Josep Irla IV. Títol

1. Finances publiques – Catalunya 2. Finances publiques – Espanya 3. Deute públic – Catalunya 4. Deute públic – Espanya 5. Sobirania – Aspectes econòmics – Catalunya

336.1(460+460.23)

336.27(460+460.23)

341.211:338(460.23)

REPARTIMENT D'ACTIUS I PASSIUS ENTRE CATALUNYA I L'ESTAT ESPANYOL

EL BALANÇ PATRIMONIAL DE L'ESTAT COM A EINA DE CÀLCUL

Jordi Augusto

Economista

Marcel Coderch

Doctor enginyer en Telecomunicacions

Gemma Pons

Economista

SUMARI

1	PRESENTACIÓ	9
2	EL BALANÇ DE L'ESTAT ESPANYOL	13
3	EL BALANÇ PATRIMONIAL COM A EINA DE REPARTIMENT D'ACTIUS I PASSIUS	21
4	MÈTODES ALTERNATIUS	27
 ANNEXOS		
I	NORMATIVA COMPTABLE DEL SECTOR PÚBLIC	33
II	EL BALANÇ DEL SECTOR PÚBLIC ESPANYOL	39
	 BIBLIOGRAFIA	 51

[illegible]

PRESENTACIÓ

Vam començar aquest treball amb una senzilla pregunta: a l'hora de negociar la separació del Principat de Catalunya de l'Estat espanyol, ¿quina és la manera menys discutible de repartir els actius i passius respectant els criteris de territorialitat i proporcionalitat? Per nosaltres, tal i com defensem en aquest estudi, és agafar el balanç de l'Estat espanyol i assumir tants passius i actius com hi hagi a Catalunya.

Al capdavant, aquests actius reflecteixen l'esforç inversor dut a terme a Catalunya i les divergències, si hi són, respecte a població i PIB; unes divergències que, en tot cas, suposaran un tracte no proporcional i, en conseqüència, la invalidesa de prendre la població i/o el PIB com a variables de càlcul. Per visualitzar-ho imaginem una part del territori que només suposa el 20% de la població i el PIB però on es concentren el 80% dels actius de l'Estat; sembla evident que els passius que hauria d'assumir-ne estarien més a prop d'aquest 80% que no del 20%. I el mateix en la situació contrària.

És cert que un balanç públic no recull únicament inversions; en la part equivalent al compte de pèrdues i guanys d'una empresa, les administracions públiques recullen un seguit de despeses que, si són superiors als ingressos, poden generar un dèficit i un increment de passius que poden tenir molt poc a veure amb la distribució territorial dels actius i que demanaria ajustar la xifra resultant segons el balanç amb el dèficit o superàvit fiscal territorial acumulat.

També és cert que, entre els actius i les despeses de l'Estat n'hi ha de difícil assignació territorial; entre els actius, els corresponents a xarxes de tota mena; i, entre les despeses, aquelles que en teoria es fan en benefici de tots els territoris, com ara les ambaixades.

És evident, doncs, que la qüestió no és en absolut simple i que de manera quasi inevitable ha de donar lloc a negociacions feixugues. Però precisament per això sembla oportú proposar que aquestes comencin amb l'element més objectiu possible i aquest ens sembla que és el balanç patrimonial.

També la Fundació Josep Irla va considerar oportú analitzar-ho, alhora que ens plantejava dues preguntes a afegir a la nostra inicial:

1. Ningú no s'ha plantejat abans d'utilitzar aquest mètode?
2. Existeix un balanç de l'Estat espanyol?

En el primer cas, la resposta és sí: a la seva recerca sobre el tema, Elisenda Paluzie recollia aquest criteri com un dels quatre mètodes proposats al Quebec; en aquest cas concret, pels economistes Michel Bélanger i Jean Campeau.

La segona és un sí no tan contundent. Certament existeix un balanç de l'Estat espanyol, si bé amb limitacions importants que demanarien treballs ulteriors de depuració per poder emprar-lo directament.

En tot cas, la «descoberta» d'un balanç molt poc publicitat ratifica una sospita prèvia: en termes econòmics i tractat com si fos una corporació empresarial, l'Estat té uns passius que superen en molt els seus actius; altrament dit, està en situació de fallida i no podria fer front a la totalitat dels seus deutes ni en el cas de vendre's la totalitat dels actius —si bé és cert que la capacitat productiva d'un país, i la de generar ingressos públics amb què fer front en aquests passius, en absolut depèn de manera exclusiva dels actius públics; d'aquí que el deute es mesuri en relació al PIB del país i no pas en relació al pressupost ni al balanç del sector públic.

Sigui com sigui, una situació patrimonial negativa suposa que cada actiu que es vulgui traspassar «arrossega» uns passius superiors al que costaria constituir-los de bell nou; cosa que fa molt poc interessant l'assumpció de cap més actiu que aquells que estiguin estrictament al territori. És a dir, des d'una perspectiva purament econòmica, no cal preocupar-se per la part extra territorial que ens podria correspondre d'alguns actius, atès que fer-la de nou, si calgués, sortiria més barat.

Amb tot això dit, i si malgrat les seves mancances apliquem el balanç com a criteri, pels actius físics ubicats a Catalunya caldria assumir uns passius —deute— d'aproximadament 30.000 milions d'euros; i això sense perjudicar en res els comptes de l'Estat. Aquesta xifra podria augmentar amb les negociacions relatives als actius immaterials, principalment accions d'empreses públiques de les quals podria interessar la infraestructura —com és el cas d'Adif— però potser no el material mòbil —Renfe.

Els autors som de l'opinió que, si més no, cal afegir aquest criteri als ja estudiats fins avui. En aquest sentit, agraïm el debat mantingut amb Elisenda Paluzie i Núria Bosch, expertes en la matèria, i amb l'equip de la Fundació Josep Irla, amb en Josep Huguet al capdavant.

Jordi Angusto
Marcel Coderch
Gemma Pons

Abril 2015

3	4	-8	3	8	-6	-12	0	3	4	-3	-8
-6	98	6	-1	8	7		9	6	-6	-6	98
25	8	25	-7	34	-1	0	-3	-7	8	4	25
3	-1	3	-9	7	34	0	57	-9	-1	9	3
6	34	6	33	-3	7	4	8	33	34	2	6
5	7	5	1	5	-6	-6	3	1	7	-8	5
-45	-6	-45	0	3	-8	-12	-6	0	-6	98	-45
1	-8	1	9	6	98	7	-12	9	-8	25	1
0	98	0	-3	-7	25	0	7	-3	98	3	0
8	25	8	57	-9	3	0	0	57	25	6	8
0	3	0	8	33	6	4	0	8	3	5	0
-2	6	-2	3	1	5	-6	4	3	6	-45	-2
4	5	4	-6	0	-45	8	-6	-6	5	1	4
-3	-45	-3	-12	9	1	-4	8	-12	-45	0	-3
-6	1	-6	7	-3	0	34	-1	7	1	8	-6
4	0	4	0	57	8	7	34	0	0	0	4
9	3	9	0	8	0	-6	7	0	3	-2	9
2	5	2	1	3	98	-8	-6	4	5	4	2
-8	3	3	0	-6	25	98	-8	-6	3	-3	3
98	6	5	0	-12	3	25	98	8	6	-6	5
25	-7	3	0	7	6	3	25	-1	-7	4	3
3	-9	6	-2	0	5	6	3	34	-9	9	6
6	33	-7	4	0	-45	5	6	7	33	2	-7
5	1	-9	-3	6	1	-45	5	-6	1	3	-9
-45	0	38	-6	-8	0	1	3	-8	0	5	33
1	9	1	4	98	-2	0	5	98	9	3	1
0	-3	0	9	25	4	8	3	25	-3	6	0
8	57	9	24	3	-3	0	6	3	57	-7	9
6	8	-3	-6	6	-6	-2	-7	6	8	-9	-8
-7	3	57	8	5	4	4	-9	5	3	33	57
-9	-6	8	-1	-45	9	-3	-45	-45	-6	1	8
33	-12	3	34	1	2	-6	1	1	-12	0	3
1	7	-6	7	0	-8	4	0	0	7	9	-6
0	08	-12	-6	8	3	9	8	8	08	-3	-12
9	0	7	-8	0	5	2	0	0	0	57	7
-3	-2	0	98	-2	3	-8	-2	-2	-2	8	0
57	4	0	25	4	6	98	4	4	4	3	0
8	-3	4	3	-3	-7	25	-3	-3	-3	-6	4
3	-6	-6	6	-6	-9	3	-6	-6	-6	-12	-6
-6	4	8	5	4	33	6	4	4	4	7	8
12	9	-1	-45	9	1	5	9	9	9	0	-1
7	2	34	1	2	0	-45	2	2	2	0	34

2

EL BALANÇ DE L'ESTAT ESPANYOL

L'element econòmic-financer principal de les administracions públiques és el seu pressupost, la seva liquidació o execució real i el dèficit o superàvit resultant. Un dèficit o superàvit que no té gaire a veure amb els comptes de resultats empresarials, atès que aquests inclouen com a despesa només l'amortització dels actius fixes i els primers, el valor total d'aquests.

Una diferència no menor, que qui sap si explica la mancança d'inventaris acurats dels actius públics i la dificultat per establir un balanç fidedigne, i que suposa que un dèficit públic pugui donar-se tant amb un increment net de patrimoni, quan les inversions netes en són superiors, com amb un decrement patrimonial, si aquestes en són inferiors.

Recentment, la UE ha impulsat mesures tendents a millorar la transparència econòmico-financera del sector públic, incloent la diferenciació de diversos tipus de dèficit –corrent, estructural– i la confecció de balanços. Les primeres directives europees en aquesta direcció són de 2001 i han donat com a resultat uns primers balanços «integrats» de l'Estat espanyol el 2009.¹

En l'annex II es recull la informació rellevant d'aquests balanços de l'Estat, la qual porta com a conclusió allò que els auditors de comptes anomenen salvetats o comentaris que impedeixen prendre'ls com a imatge absolutament fidel de la situació patrimonial de l'Estat.

¹ Amb antel·lació n'hi havia de forma separada: administració pròpiament, sector empresarial...

Tot i això, i com que el cas que ens ocupa no és el de la valoració exacte dels actius, sinó de la proporció d'aquests a Catalunya per tal de determinar quina part dels passius n'hauria d'assumir, aquests balanços de l'Estat són, al nostre entendre, un molt bon punt de partida. De fet, un punt de partida que en tot cas sobrealoraria la participació catalana, atès que el balanç no inclou actius com ara els del Patrimonio Nacional, molt poc rellevants a Catalunya.

El balanç integrat més recent disponible correspon a l'exercici 2013 i presenta les següents magnituds, en euros, referides a tot el perímetre econòmic de l'Estat sense incloure comunitats autònomes ni ajuntaments –veure quadre 1.

Quadre 1. Balanç abreujat de l'Estat espanyol, 2013 (en milions euros)*

Actiu		Passiu	
Actiu no corrent			
MATERIAL	132.257	Patrimoni net	-269.691
NO MATERIAL	322.166	Passiu no corrent	618.326
Actiu corrent	130.343	Passiu corrent	236.133
TOTAL	584.767	TOTAL	584.767

*No inclou comunitats autònomes ni corporacions locals.

La xifra total d'actius és força inferior a altres estimacions conegudes –com ara la de l'economista Thomas Piketty al seu monumental estudi sobre el capital públic i privat a Europa, que xifra el capital públic a l'Estat espanyol en prop d'un bilió, si bé incloent també les corporacions locals i comunitats autònomes; però és consistent amb estudis de l'estoc de capital físic a l'Estat espanyol fets, per exemple, per la Fundació BBVA, que pel 2005 donava les xifres que podem veure al quadre 2 pel que seria l'actiu no corrent.

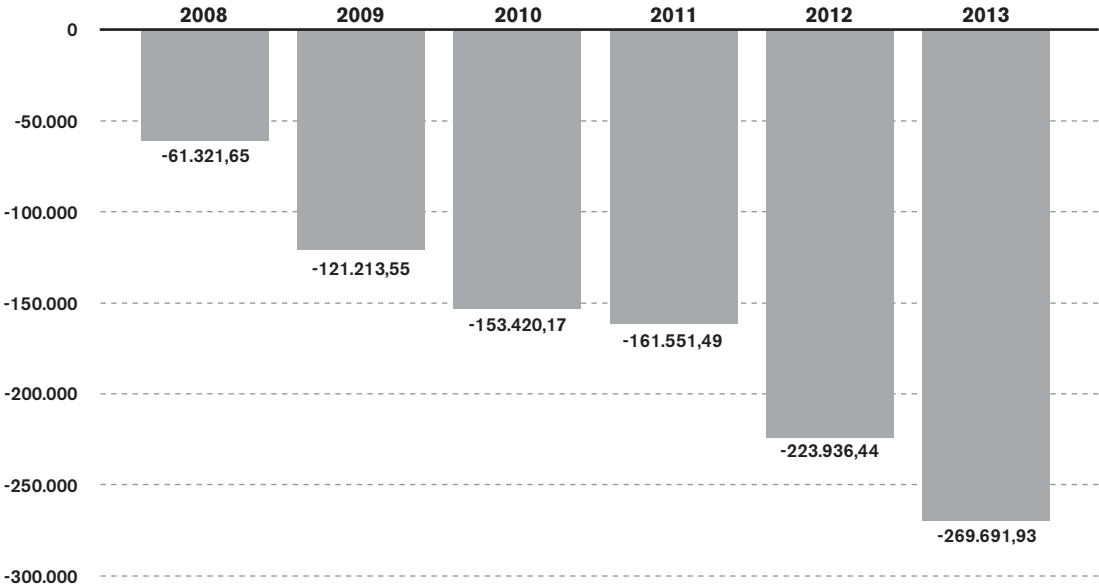
Els 30.000 milions de diferència entre aquest estudi del 2005 i el balanç 2013, on l'actiu no corrent depassa els 450.000, és plenament coherent amb l'esforç d'inversió pública que es va fer, si més no, fins el 2008.

Donant doncs per bones aquestes xifres, el primer fet a destacar és la situació patrimonial negativa per import de 269.000 milions d'euros a finals de 2013, incrementada avui amb el déficit públic de 2014. En

Quadre 2. Estoc de capital físic a l'Estat espanyol, 2005 (en milions d'euros)

Infraestructures viàries	181.472
Infraestructures hidràuliques	72.470
Infraestructures ferroviàries	64.203
Infraestructures portuàries	19.183
Infraestructures aeroportuàries	17.273
Infraestructures de salut	22.465
Infraestructures d'educació	47.348
TOTAL	424.414

Gràfica 1. Patrimoni de l'Estat espanyol, 2008-2013 (en milions d'euros)

aquest sentit, és evident que la crisi i la seva gestió han malmès de manera molt important la situació patrimonial de l'Estat –veure gràfica 1.

Les polítiques europees d'estabilitat pressupostària forçades des del 2011 no han tingut sinó l'efecte contrari al pretesament perseguit, fent augmentar de manera més que considerable el deute públic i el forat patrimonial de l'Estat. Tant de bo que el capgirament actual d'aquelles polítiques, com permeten creure l'actual política monetària del BCE i el pla d'inversions impulsat per la CE, permetin un redreçament igual de ràpid. Perquè avui, en termes empresarials, tal situació patrimonial seria qualificada de fallida i obligaria al tancament de l'empresa. No és, òbviament, el cas d'un Estat, per bé que la seva viabilitat econòmica queda fortament en entredit i semblaria del tot necessària la reestructuració d'un deute que un possible augment de tipus d'interès, avui sota mínims gràcies a l'esmentada política monetària expansiva del BCE, faria literalment no assumible –i menys si aquest deute és a curt termini (passiu corrent), com ho és en més del 30% del total.

La capacitat de fer-hi front depèn, com s'ha dit, del BCE i la política monetària que decideixi aplicar. És a dir, dels tipus d'interès i de la garantia de recompra del deute espanyol, que manté a la baixa la prima de risc; i això és quelcom que escapa al nostre control i que només podem confiar que es mantingui mentre hi hagi risc de deflació, la qual al seu torn implica una revalorització del deute, atès que el seu valor real augmenta si els preus cauen. I en tant que el BCE decideix en funció de la mitjana d'inflació europea, i no pas de l'espanyola, en qualsevol moment és possible que la seva política deixi de ser tan favorable als interessos espanyols com ho és avui. Per precisar-ho convé tenir present que amb un deute proper al bilió d'euros, un punt d'augment del tipus d'interès o de la prima de risc suposa 10.000 milions més de servei del deute; l'equivalent al 7% dels pressupostos de l'Estat pel 2015 i quasi la suma del que es destinarà a R+D i inversions en infraestructures.

És evident, doncs, que aquest deute colossal no és sostenible i que caldria eixugar-lo; i si no és amb una quitança o via inflació –alternatives que impediran la UE i el BCE– haurà de ser amb els possibles superàvits futurs, els quals depenen de la major activitat econòmica i els majors ingressos públics que se'n derivin –pel costat de la despesa, poc queda per retallar, i només es pot esperar una disminució de l'atur i la despesa pública que comporta. En definitiva, que el deute es pugui eixugar depèn de l'evolució del PIB i de la pressió fiscal real, dues magnituds que necessàriament hauran d'augmentar: la primera, per aprofitar i resoldre el colossal atur que patim, i la segona, per equiparar-nos als països del nostre entorn.

No entrarem a analitzar-ho a fons ja que depassa l'objectiu d'aquest estudi. En tot cas afegir que aquesta situació de fallida econòmica és simètrica a la fallida política que Catalunya feia anys que denunciava i alhora l'ha fet més evident que mai. Una organització territorial que de facto afavoreix la irresponsabilitat

econòmica dels administradors públics, atès que no són responsables dels seus ingressos, no podia sinó provocar la immensa crisi que encara patim i el deute colossal que ara hem d'arrossegar. No és per casualitat que la descentralitzada Alemanya, amb els seus estats federals plenament responsables de la seva gestió econòmica, hagi esdevingut hegemònica. L'independentisme no és en absolut fruit de la crisi econòmica sinó aquesta fruit de la dependència; per això Catalunya ha reclamat l'autogovern des del minut zero de la transició, més tard ha provat de pactar un Estatut que permetés reforçar-lo i avui es troba en el procés d'independència que aquest mateix document analitza.

Quadre 3. Balanç abreujat de la Generalitat, 2012 (en milions d'euros)

Actiu		Passiu	
Immobilitzat	32.359	Deutes a llarg termini	40.332
Circulant	4.335	Deutes a curt termini	18.052
Ajustos	331	Ajustos	111
		Fons propis	-21.470
TOTAL	37.025	TOTAL	37.025

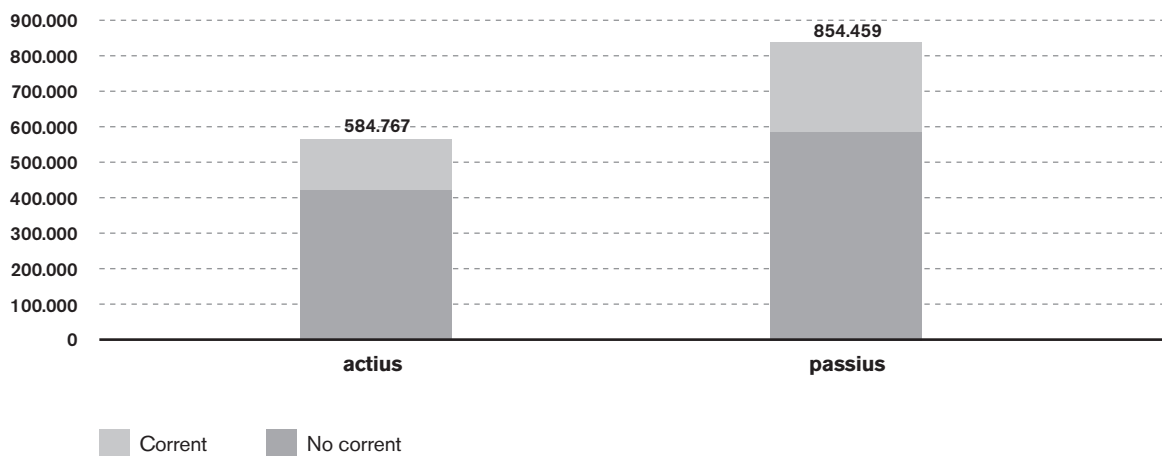
També afegirem que la situació patrimonial negativa de l'Estat la patim igualment a Catalunya d'ençà de la crisi, amb un balanç abreujat de la Generalitat com es pot veure al quadre 3.

No és gens estrany aquest «forat» si tenim en compte la cistella d'ingressos públics de la Generalitat, altament relacionats amb les transaccions patrimonials que es van multiplicar durant la bombolla immobiliària, de la qual vam ser similarment còmplices, per caure en picat en esclatar. De fet, aquesta correlació d'ingressos derivats de la construcció, tant als ajuntaments com a la pròpia Generalitat, en part expliquen l'alegria miop amb què es va urbanitzar i construir, i qui sap si amb una estructura d'ingressos diferents no hauria evitat Catalunya aquests excessos. En tot cas, un motiu més per justificar l'autogovern i la plena responsabilitat fiscal, a afegir al d'aturar un dèficit fiscal molt difícil de justificar, fins i tot apel·lant a la solidaritat, quan Catalunya pateix un atur descomunal i uns índexs de pobresa com els que actualment té. Altrament dit, quan Catalunya hauria hagut de menester aquests recursos per invertir-los en els guanys d'eficiència necessaris per evitar entrar en dèficits comercials exteriors recurrents, que van ser l'altra cara de l'endeutament extern

malbaratat en la construcció; i uns recursos que en tot cas avui necessita per sortir definitivament de la crisi i instaurar un model econòmic competitiu que generi prou ocupació i sigui socialment just i mediambientalment sostenible.

D'altra banda, plantejar un repartiment d'actius i passius en l'actual situació patrimonial negativa de l'Estat, i que alhora mantingui el principi de proporcionalitat i que cap de les parts en resulti perjudicada, equival a acceptar un «sobrecost» del 46% pels actius, corresponent al percentatge dels passius per sobre dels actius (854.459 milions d'euros de passius / 584.767 milions d'euros d'actius) –veure gràfica 2. Perquè un traspàs d'actius pel seu valor al balanç suposaria agreujar el forat patrimonial de l'Estat i ens situaria, segurament, fora dels principis recollits al Conveni de Viena –gairebé l'única jurisprudència existent al respecte– i això malgrat que es pugui argumentar que Catalunya no ha contribuït pas a la generació de tal forat patrimonial, ans al contrari.

Gràfica 2. Actius i passius de l'Estat espanyol a Catalunya, 2013 (en milions d'euros)

Per aclarir-ho millor: en una situació de patrimoni net positiu, com més actius quedar-se millor fóra, atès que el passiu corresponent seria inferior al seu cost; mentre que en una situació de patrimoni negatiu, com menys actius millor.

Un fet que podria donar lloc a controvèrsia, amb una part de la taula negociadora volent traspassar més o menys actius segons la situació patrimonial del moment, i que per evitar-la esdevé primordial el criteri

d'ubicació territorial dels actius. És a dir, restringir el repartiment als actius que, donada la seva ubicació, no poden ser objecte de discussió, i deixar oberta la negociació per a tots aquells altres que pugui convenir traspasar només en funció del seu cost.

Atesa la llarguíssima llista d'aquesta darrera categoria d'actius, que inclou des de les ambaixades fins al material militar i gairebé totes les infraestructures de xarxa, la negociació serà llarga i feixuga; la qual cosa fa encara més necessari que el punt de partida sigui el menys discutible possible. D'aquí la proposta d'emprar el propi balanç com a eina de repartiment, tal i com es proposa a continuació.

-6 4 -6 5 0 5 0 5 5 5 0 4 2 5
-8 3 8 -6 -12 3 4 3 0 0 3 3 3 4 -3 -8 3
88 6 -1 8 7 6 -6 6 4 9 6 6 -6 -6 98 6
25 -7 34 -1 0 4 8 -7 -6 -3 -7 -7 25 8 4 25 -7
3 7 34 0 -3 -1 3 57 -9 -9 3 -1 9 3 -9
6 -3 7 4 -6 34 5 8 33 33 6 34 2 6 33
5 5 -6 -6 4 7 3 3 1 1 5 7 5 1
45 3 -8 -12 9 -6 6 -6 0 0 -45 -6 -45 0
1 6 98 7 2 -8 -7 -12 9 9 1 -8 1 9
0 -7 25 -8 98 -9 7 -3 -3 0 98 0 -3
8 -9 3 98 33 0 57 57 8 25 8 57
0 33 6 25 1 0 8 9 0 3 0 8
-2 5 0 3 8 6 -2
4 -45 9 -6 -6 5 4
-3 1 -3 -12 -12 -45 -3
-6 0 57 7 7 1 -6
4 8 8 0 0 4
3 9
5 2
3 6

33
1
3 0
0 6 9
0 5 -3
6 -45 57 5
-8 1 8 -45 -8
98 0 3 1 -8 98 98 9 3
25 8 -6 0 98 25 25 -3 6
3 0 -12 8 25 3 3 57 -7
6 -2 7 0 3 6 8 -9 -6
57 5 4 0 -2 6 -9 5 5 -7 3 33 8
8 -45 -3 0 4 5 -45 -45 -45 -9 -6 1 -1
3 1 -6 4 -3 -45 1 1 1 33 -12 0 3 34
-6 0 4 -6 0 1 0 0 0 1 7 9 -6 7
12 8 9 8 9 0 8 8 8 0 08 -3 -12 -6
7 -8 0 2 -1 -3 8 0 0 0 9 0 57 7 -8
0 98 -2 -8 34 -2 57 0 -2 -2 -2 -3 -2 8 0 98
0 25 4 98 7 4 8 -2 4 4 4 57 4 3 0 25
4 3 -3 -7 25 -6 -3 3 4 -3 -3 -3 8 -3 -6 4 3
-6 6 -6 -9 3 -8 -6 -6 -3 -6 -6 -6 3 -6 -12 -6 6
8 5 4 33 6 98 4 4 -6 4 4 4 -6 4 7 8 5
-1 -45 9 1 5 25 9 9 4 9 9 9 -12 9 0 -1 -45
34 1 2 0 -45 3 2 2 9 2 2 2 7 2 0 34 1

3

EL BALANÇ COM A EINA DE REPARTIMENT

La utilització del balanç com a eina per repartir actius i passius va ser un dels quatre mètodes proposats al Quebec, en aquest cas pels economistes Bélanger i Campeau, que defensaven la valoració simultània dels actius i els passius a dividir. L'enfocament tingut en compte per la Comissió Bélanger-Campeau és interessant per dues raons; primer, perquè les regles de divisió dels actius influeixen en la divisió del deute; segon, perquè la Comissió té en compte diferents categories d'actius i passius i assigna diferents regles respecte la divisió de cada categoria.

Tot i la complexitat de càlcul d'aquesta fórmula de divisió, al final van arribar a la xifra de 16,6%, tant pels actius com pels passius, que resultava més beneficiosa al Quebec ja que, de les quatre fórmules estudiades, era la que li suposava un menor deute a assumir. També en el cas català, i sense ni tan sols afinar tant com per assignar a cada actiu el seu propi percentatge de deute, el resultat que obtenim és similar al cas del Quebec.

Segons el balanç de l'Intervenció General de l'Administració de l'Estat (IGAE) per a l'exercici 2013, que és el darrer disponible, l'actiu de l'Estat sense incloure comunitats autònomes ni ajuntaments, es descompon tal i com mostra el quadre 4.

De l'actiu corrent podem oblidar-nos des d'una perspectiva territorial, atès que cap de les partides incloses estan afectades al territori català i a més poden ser liquidades de manera més o menys ràpida per minorar els passius.

Quadre 4. Actius de l'Estat espanyol, 2013 (en milions d'euros)*

Actiu no corrent [A]	454.424
Immobilitzat intangible	4.139
Immobilitzat materials	132.183
Inversions immobiliàries	73
Inversions financeres a llarg termini en entitats del grup, multigrup i associades	161.344
Inversions financeres a llarg termini	152.914
Deutors i altres comptes a cobrar a llarg termini	3.768
Actiu corrent[B]	130.343
Actius en estat de venda	155
Existències	1.458
Deutors i altres comptes a cobrar	77.523
Inversions financeres a curt termini en entitats del grup, multigrup i associades	503
Inversions financeres a curt termini	18.040
Ajustos per periodificació	4
Efectiu i altres actius líquids equivalents	32.657
TOTAL GENERAL [A+B]	584.767

*No inclou comunitats autònomes ni corporacions locals.

Pel que fa a l'actiu no corrent cal dir que tots aquells actius afectats a empreses públiques, com ara Renfe, Adif i tantes altres, s'hi troben com a inversions financeres en empreses del grup.

Així, de propietat de l'Estat i afectats territorialment només tindríem els actius materials, dels quals s'estima que poden estar ubicats a Catalunya per sota del 15%.² Aquesta estimació, pendent de revisió, equivaldria a uns 20.000 milions d'euros d'actius que suposarien haver d'assumir uns 29.000 milions d'euros de passius si es vol mantenir la proporcionalitat i no afectar negativament la situació patrimonial de l'Estat –de fet augmentaria en 10.000 milions el seu patrimoni net, si bé mantindria la seva proporcionalitat en relació als actius.

2 Segons l'estudi del BBVA esmentat anteriorment. Val a dir que en una partida tan concreta com els immobles, a Catalunya hi són poc més del 2'66% dels edificis de l'Estat a tot el seu territori, representant prop de l'1% dels metres quadrats totals.

És a dir: donat que els 20.000 milions d'euros corresponents a actius físics suposen el 3,4% del total d'actius, un percentatge igual sobre el total de passius –per import de 854.459 milions el 2013– ascendiria a 29.051 milions. Deducir un passiu per sobre de l'actiu implica una millora de la situació patrimonial per l'Estat espanyol, tot i mantenir la proporcionalitat –veure quadre 5.

Quadre 5. Balanç abreujat pre i postrepartiment d'actius i passius de l'Estat espanyol (en milions d'euros)

Actiu prerepartiment		Passiu prerepartiment	
Actius corrents	130.343	Patrimoni	-269.692
Actius no corrents	454.424	Passiu corrent	236.133
		Passiu no corrent	618.326
TOTAL	584.767	TOTAL	584.767

Actiu postrepartiment		Passiu postrepartiment	
Actius corrents	130.343	Patrimoni	-260.641
Actius no corrents	434.424	Passiu corrent	236.133
		Passiu no corrent	589.275
TOTAL	564.767	TOTAL	564.767

Aquest sobrecost dels actius, que altres autors desestimen per suposar una mena de doble pagament –ja que ha estat a bastament pagat prèviament via dèficit fiscal– és certament discutible si bé implícit en el criteri de proporcionalitat.

Amb aquest traspàs d'actius i passius, el balanç de la Generalitat quedaria com mostra el quadre 6.

Pel que fa a les empreses públiques estatals, incloses com inversions financeres al balanç de l'Estat, el seu tractament roman clarament obert a negociació. Una part pot ser privatitzada i minorar els passius; una altra part pot ser traspassada a la Generalitat amb un preu a negociar, com ara la infraestructura ferroviària, i encara una altra pot romandre com a propietat de l'Estat espanyol i operar a Catalunya en les condicions que es determinin –per exemple, Renfe podria ser un dels operadors de la xarxa ferroviària catalana amplificada amb actius provinents d'Adif, al igual que podria ser-ho FGC o la SNCF francesa.

Quadre 6. Balanç abreujat pre i postrepartiment d'actius i passius de la Generalitat de Catalunya (en milions d'euros)

Actiu prerepartiment		Passiu prerepartiment	
Immobilitzat	32.359	Deutes a llarg	40.332
Circulant	4.335	Deutes a curt	18.052
Ajustos	331	Ajustos	111
		Fons propis	-21.470
TOTAL	37.025	TOTAL	37.025

Actiu postrepartiment		Passiu postrepartiment	
Immobilitzat	52.359	Deutes a llarg	69.332
Circulant	4.335	Deutes a curt	18.052
Ajustos	331	Ajustos	111
		Fons propis	-30.470
TOTAL	57.025	TOTAL	57.025

El preu d'aquests actius a negociar pot prendre com a orientació el que s'hagi emprat a l'hora de fer-se determinades privatitzacions, com ara en el cas d'Aena, on en cap cas s'ha incorporat el sobrecost dels passius contemplat anteriorment. Per tant, el seu cost podria ser inferior al resultant de traspassar proporcionalment la totalitat dels actius, independentment del seu tractament comptable com actius material o immaterials; una totalitat d'actius que, emprant novament l'estudi de la Fundación BBVA esmentat anteriorment, s'estima en 58.215 milions d'euros.

De traspassar-los en la seva totalitat, l'assumpció de passius en igual proporció suposaria uns 85.000 milions d'euros; una xifra que, tot i que elevada, segueix sent molt inferior als prop de 200.000 milions que avui assumim de facto com a contribuents de l'Estat, i inferior del que suposaria assumir l'actual deute públic espanyol en funció de la població resident a Catalunya (160.000) o del PIB (200.000).

En definitiva, un tractament simultani d'actius i passius podria comportar l'assumpció de passius per una forquilla d'entre 29.000 i 85.000 milions d'euros.

L'impacte d'assumir aquest deute en els comptes de la Generalitat de Catalunya ha estat estudiat recentment pels economistes Joan Elias i Joan Maria Mateu, per la qual cosa no hi entrarem; n'hi ha prou amb dir

Quadre 7. Estoc de capital físic (en milions d'euros)

	A L'ESTAT	A CATALUNYA
Infraestructures viàries	181.472	23.882
Infraestructures hidràuliques	72.470	6.928
Infraestructures ferroviàries	64.203	12.776
Infraestructures portuàries	19.183	3.148
Infraestructures aeroportuàries	17.273	2.572
Infraestructures de salut	22.465	1.576
Infraestructures d'educació	47.348	7.334
TOTAL	424.414	58.215

que si avui Catalunya fa front de facto a un deute superior, la seva minoració no faria més que millorar-ne la seva situació financera i el seu *rating*. Encara més donat l'increment net d'ingressos fiscals estimats en prop de 16.000 milions l'any,³ els quals permetrien per si sols eixugar els 85.000 milions d'euros en cinc anys i escaig; i si es tractés de 29.000 milions d'euros, en menys de dos. Si bé és cert que aquest «dividend fiscal» no es podria destinar totalment a eixugar el deute, ateses les mancances socials, educatives, de recerca i innovació, i d'infraestructures que pateix avui Catalunya.

Per la seva banda, l'Estat espanyol veuria augmentat el deute en relació al seu PIB, cosa que en cap cas acceptarà de bon grat, com tampoc els creditors, i que no fa sinó evidenciar, un cop més, les dimensions colossals del seu deute. Aquest fet que fa del tot necessari que prosperin iniciatives com les impulsades al Parlament Europeu pel grup de l'Aliança Lliure Europea – Verds, del qual forma part la coalició Esquerra Republicana – Nova Esquerra Catalana, en el sentit de cercar solucions globals al deute perifèric europeu; quelcom que convindria tant a l'Estat espanyol com a Catalunya.

3 Col·lectiu Wilson: www.wilson.cat/ca/comunicats-conjunts/item/209-el-dividend-fiscal-de-la-independencia-conjunt.html

MÈTODES ALTERNATIU

Autors com ara Albert Pont, als seus assaigs *Delenda est Hispania* i *Addendum*, documenten sobradament l'argument que defensa que el punt de partida de la possible negociació, quan arribi, s'ha de fer proposant el traspàs immediat de la titularitat dels actius estatals que hi ha avui a Catalunya sense cap mena de contrapartida; aquesta apareixeria, en tot cas, fruit de la negociació i amb el convenciment que un bon acord serà molt millor que el desacord.

Elisenda Paluzie, al seu assaig *Podem*, també proposa el traspàs immediat i sense cost dels actius de l'Estat a Catalunya, pel cas que no hi hagi acord, i planteja la possible assumptió de passius segons les alternatives següents:

1. Declaració d'independència sense acord ni negociació amb l'Estat espanyol. L'Estat català independent només assumeix el deute de la Generalitat.
2. Independència acordada i assumptió de passius basat en el benefici històric, és a dir, Catalunya només assumeix el deute de l'administració central en funció del que aquesta ha gastat a Catalunya. Durant el període de 1986-2011 i calculat en mitjanes, Catalunya ha contribuït als ingressos estatals amb el 19,7% i ha rebut tan sols el 11,1% de la despesa pública; en conseqüència, l'Estat català independent hauria d'assumir aquest 11,1%, uns 95.000 milions amb deute 2013 de 854.459 milions d'euros.
3. És una variant del segon escenari, en què Catalunya assumiria el deute de

l'administració central en la proporció a la suma de la despesa d'aquesta administració i de la Seguretat Social a Catalunya. Aquesta proporció és del 14% de mitjana en el període 1986-2011. Aquest criteri és menys correcte que l'anterior perquè la Seguretat Social té una despesa que no és discrecional, sinó que està directament relacionada amb uns drets adquirits pels pensionistes, que hi han contribuït al llarg de la seva vida laboral –tot i que és un criteri més just que el de població relativa o PIB. A més la Seguretat Social no té deute net amb l'Estat sinó l'Estat amb ella, i alhora n'és creditora perquè els fons de reserva els ha invertit en deute de l'Estat. En aquest escenari, el deute estatal a assumir ascendiria a uns 120.000 milions.

4. Amb el criteri de població relativa, que és el que es va aplicar a Txèquia i Eslovàquia, Catalunya es quedaria el 16% del deute de l'administració central, perquè representa el 16% de la població de l'Estat. El deute total a assumir-ne seria de 137.000 milions d'euros.
5. El criteri de la renda relativa, que és poc favorable als interessos de Catalunya, ja que es quedaria amb el 18,8% del deute, atès que és la seva participació en el PIB estatal. Això suposaria uns 160.000 milions.
6. Ara bé, l'escenari més desfavorable és el que es produeix actualment, ja que Catalunya contribueix als impostos de l'Estat en un 19,5%, i atès que el deute es paga amb els impostos futurs, si la contribució catalana no varia, Catalunya està assumint el 19,55 del deute de l'Estat. Per tant, el deute que és de 167.047 milions d'euros (prop de 200.000 segons deute 2014).

Com veiem, l'alternativa a fer servir el balanç i, per tant, la proporció d'actius i passius que aquest determina, ve principalment definida per considerar el traspàs immediat i sense cost de tots els actius de l'Estat ubicats al territori català i, pel que fa als passius, negociar l'assumpció del deute públic espanyol segons un o altre criteri dels esmentats més amunt.

Un deute a assumir que Núria Bosch, en un estudi publicat per la Fundació Josep Irla, proposa de minorar amb els actius mobiliaris en mans de l'Estat, aplicant-los els mateixos percentatges que s'apliquin als passius. Això hauria de permetre minorar les xifres anteriors de passius fins a una forquilla d'entre 20 i 43.000 milions d'euros. Molt ens temem, però, que els actius mobiliaris esmentats per Núria Bosch, com ara els que té la reserva de la Seguretat Social, a data d'avui estan invertits en deute públic de l'Estat i, en conseqüència, ja s'han minorat del total del deute brut. Altrament dit, a la reserva de la Seguretat Social no hi ha ni un euro; hi ha un deute públic que, a l'hora de consolidar balanços, ha minorat el total del deute amb tercers.

En tot cas, i com passa pel cas d'emprar el balanç per fer un repartiment simultani d'actius i passius, fer-ho de manera separada com proposen Paluzie i Bosch també s'enfronta a la insuficiència de dades dispo-

Quadre 8. Escenaris d'endeutament a Catalunya (en milions d'euros)

	DEUTE DE L'ESTAT IMPUTABLE A CATALUNYA*
Sense acord (0%)	0
Segons despesa de l'Estat a Catalunya (11,1%)	95.000
Segons despesa de l'Estat i de la Seguretat Social a Catalunya (14%)	120.000
Segons població (16%)	137.000
Segons PIB (18,8%)	160.000
Deute que assumeix a l'actualitat (19,5%)	167.047

* Segons balanç 2013 emprat al capítol anterior; deute net de 854.459 milions d'euros.

nibles i demana una depuració comptable ulterior. D'altra banda, tot i que en aquesta opció de tractament no simultani no es paga cap sobrecost pels actius, les xifres finals resultants són a priori inferiors amb el tractament simultani; si bé la tria d'un o altre mètode no ho hauria de ser tant pels resultats que dona com per la seva acceptació per part de la resta de participants a la negociació, que haurà d'incloure organismes internacionals i representants dels creditors estrangers.

Resumidament, l'alternativa del tractament per separat dels actius i els passius que entre altres defensen Paluzie i Bosch, i la de tractament simultani que proposem, tenen les diferències que es mostren al quadre 9.

Emprar el balanç apareix, doncs, com l'alternativa potencialment menys onerosa i, alhora, la menys discutible pel que fa al percentatge a emprar. Però abans de donar-la per bona caldrà un exhaustiu treball d'inventari, que qui sap si modificaria aquests resultats preliminars. I un cop disposat l'inventari també es podria correlacionar el deute associat amb cada actiu i amb el total dels actius a Catalunya, i, si resultava d'una proporció més baixa que la del total passius/actius de l'Estat, ajustar igualment a la baixa el percentatge d'assumpció de passius. I encara per afinar més caldria tenir en compte els actius no inclosos al balanç de l'Estat, valorar-los i afegir-los i calcular novament el percentatge dels ubicats a Catalunya.

Queda, doncs, més feina per fer que feina feta. Sigui quin sigui el criteri a emprar, cal disposar d'informació comptable molt més refinada que la disponible actualment, amb la dificultat afegida que la majoria d'aquesta informació està en mans d'un Estat que no té cap interès en facilitar-la i menys si és per afavorir el procés cap a la independència de Catalunya.

Quadre 9. Diferències entre els mètodes de repartiment d'actius i passius

	TRACTAMENT NO SIMULTANI	TRACTAMENT SIMULTANI
Actius	Traspàs del 100% dels actius presents a Catalunya	Traspàs directe dels Actius materials de l'Estat a Catalunya i negociació de la resta
Passius	Segons % d'inversions, de població o PIB	Segons igual percentatge dels actius
Deute net a assumir	Entre 95 i 160.000 milions d'euros, minorats per possibles actius líquids.	De 29 a 85.000 milions d'euros segons els actius inclosos.

En tot cas, la pretensió d'aquest estudi, com segurament dels precedents, és desbrossar el camí i plan-tejar alternatives als qui finalment hagin d'entomar les negociacions amb l'Estat espanyol i els organismes internacionals, atesa la importància que el repartiment d'actius i passius suposaria en un possible procés d'independència. De fet, la viabilitat mateixa de la independència de Catalunya pot dependre d'aquest repar-timent; tant del fet que es faci de bona fe, com de la xifra de deute que finalment hagi d'assumir Catalunya, atès que aquest deute no tindria com a contrapartida uns actius amb la posada en valor dels quals es po-gués eixugar-lo.⁴ I en aquesta negociació, la part més senzilla és, alhora, la més important: la determinació del deute a assumir; mentre que la part més complexa, que és la determinació de tots i cadascun dels actius a traspasar i en quines condicions, no aportarà gaire valor però pot complicar enormement la seva gestió ulterior. Caldrà doncs inventariar tots i cadascun dels actius, com s'ha dit més amunt, i analitzar el seu estat i les seves possibles servituds, atorgar-los en gestió a la institució més adequada i proveir els recursos hu-mans i financers pel seu manteniment.

4 Sí tenen associats, però, un dividend fiscal que faria econòmicament atractiva la independència sempre que el seu cost fos inferior a 200.000 milions d'euros (equivalent a una renda de 10.000 milions d'euros l'any amb una taxa de descompte del 5%).

ANNEX

I. NORMATIVA COMPTABLE DEL SECTOR PÚBLIC

La principal nota característica dels sistemes comptables en l'actualitat és el procés d'harmonització que està tenint lloc a nivell internacional, accentuat per l'estratègia de la UE per l'aplicació de les Normes Internacionals de Comptabilitat en l'elaboració dels comptes anuals consolidats dels grups admesos a negociació en els mercats europeus regulats i que ha plantejat una reforma immediata del sistema comptable empresarial. Aquest nou context no resulta indiferent per la comptabilitat pública, ja que hi ha la necessitat de reduir les diferències entre els sistemes comptables i incrementar la comparabilitat de la informació comptable.

La publicació de les Normes Internacionals de Comptabilitat del Sector Públic elaborades per l'International Public Sector Accounting Standards Board (IPSAB) de la International Federation of Accountants, adaptades a les normes comptables internacionals emeses per l'International Accounting Standards Board van contribuir al procés d'harmonització que té lloc a nivell internacional. De fet, aquestes normes estan sent un punt de referència per molts organismes internacionals a l'hora de modernitzar els seus propis sistemes comptables i també serveixen de guia per emetre recomanacions als països perquè adoptin sistemes comptables més informatius que permetin augmentar la transparència. A més,

en molts països, com és el cas de l'Estat espanyol, el model comptable empresarial es pren com a punt de partida per la normalització comptable pública, l'aproximació dels sistemes comptables empresarials tindrà també un efecte molt positiu en l'harmonització de la comptabilitat pública.

L'Estat espanyol s'ha inserit igualment en aquesta tendència internacional i en les tres últimes dècades la comptabilitat i gestió de l'administració pública ha experimentat un important procés de modernització i normalització orientat també per la filosofia de la New Public Management (NPM).⁵ La pròpia IGAE, com a centre directiu de la comptabilitat pública, ha realitzat un esforç permanent per adoptar noves tecnologies i incorporar millores en la comptabilitat i gestió de les administracions públiques. No obstant això, tal com apunten Hammerschmid et al. (2007), cada país ha tingut característiques pròpies derivades de les seves tradicions a l'administració pública, i que en el cas d'Espanya es podrien considerar dins d'un model mediterrani o d'Europa del Sud.

L'adaptació de la comptabilitat del sector públic espanyol als requeriments internacionals la podem referir a 2001, any d'aprovació de la Llei d'Estabilitat Pressupostària, que va pretendre ajustar les finances públiques a les exigències del Pacte d'Estabilitat i Creixement adoptat per la UE. Amb això començava una etapa en la Comptabilitat Pública espanyola que podríem denominar de comparabilitat internacional i influència de la Comptabilitat Nacional. Si bé és cert que no s'observen símptomes de ruptura amb la situació precedent, la introducció generalitzada de la meritació com a criteri d'establiment dels comptes públics, la consolidació o agregació de la informació financera per les entitats que constitueixen una unitat de decisió i de control, l'agregació macroeconòmica de la informació i el desenvolupament d'indicadors de la gestió en determinats sectors d'activitat pública a principis del segle XXI. L'aprovació de la Llei General d'Estabilitat Pressupostària i la seva Llei Orgànica complementària, la regulació de la consolidació en la presentació del Compte General de l'Estat i l'aparició dels primers catàlegs d'indicadors, com és el cas de les Universitats i algunes experiències municipals són fites suficientment significatives.

5 La NPM va implicar una concepció diferent de la rendició de comptes i la responsabilitat pública, i per tant, un canvi en els sistemes comptables, caracteritzats per la disminució o eliminació de les diferències entre el sector públic i el sector privat i l'èmfasi de la rendició de comptes en termes de resultats (Hood, 1995). Això va portar per exemple a l'adopció del criteri de meritació en els sistemes comptables públics, no absent de problemes i dificultats que en ocasions encara estan pendents de superar (Arnaboldi i Lapsley, 2009; Barton, 2009; Lapsley, Mussari i Paulsson, 2009).

El Pla General de Comptabilitat Pública

El Pla General de Comptabilitat Pública (PGCP), elaborat sobre la base del Pla de l'empresa de 1973, va constituir un punt fonamental en el procés de reforma de la Comptabilitat Pública. Això suposava la introducció del principi de meritació en l'administració pública, i l'elaboració d'informació econòmica i financera, a més de la tradicional informació pressupostària.

A poc a poc es van anar regulant els diferents subsectors del sector públic, tal com Organismes Autònoms (Pla Comptable adaptat a l'Administració Institucional), Seguretat Social (Pla General de Comptabilitat Pública per a la Seguretat Social, aprovat per Ordre Ministerial d'11 de febrer de 1985) o sector local (Instrucció de Comptabilitat per l'Administració Local de 1990, ICAL). Pel que fa al subsector de les comunitats autònomes no ha existit una norma que reguli de manera uniforme la matèria pressupostària i comptable. Cada comunitat autònoma ha dictat la seva pròpia llei d'hisenda, si bé hi ha un esperit normalitzador i la majoria de les lleis estableixen l'adaptació als principis recollits en el PGCP.

El procés de normalització ha pres com a referència sempre el sector empresarial, per la qual cosa l'aprovació del PGC d'empreses el 1990 va originar una reforma també al sector de les administracions públiques, aprovant una versió l'any 1994, al qual es van anar igualment adaptant les normes dels diferents subsectors.

Posteriorment, amb l'aprovació del PGC de 2007, la IGAE es va plantejar la necessària reforma del mateix i a l'abril de 2010 s'aprovava un nou Pla General de Comptabilitat Pública, mitjançant l'Ordre de 13 d'abril EHA/1037/2010, aplicable a l'Administració General de l'Estat a partir de l'1 de gener de 2011.

El PGCP de 2010 a més d'introduir novetats molt significatives derivades de l'aproximació realitzada al pla comptable del sector privat, introdueix un aspecte especialment rellevant a l'incloure indicadors financers, patrimonials i pressupostaris i indicadors de gestió, així com el cost de les activitats, constituint una peça clau per millorar el procés de presa de decisions en el marc d'una gestió eficient dels recursos públics.

El juliol de 2013 s'aproven les Normes per la Formulació de Comptes Anuals Consolidats en l'àmbit del sector públic (NOFCACSEP), mitjançant l'Ordre HAP/1489/2013. L'article únic d'aquesta ordre estableix l'aplicació obligatòria al sector públic estatal a partir de l'1 de gener de 2014.

Si bé és cert que la consolidació en el sector públic planteja una sèrie de dificultats afegides a conseqüència de l'existència d'entitats que pertanyen a sectors diferents (entitats públiques subjectes a la disciplina comptable pròpia de les administracions públiques, entitats privades subjectes a la normativa mercantil i entitats no lucratives amb la seva pròpia regulació comptable), la consecució dels objectius perseguits per la informació financera no es pot aconseguir si no és mitjançant la informació consolidada.

Així doncs, la informació consolidada és imprescindible per la consecució dels objectius perseguits per la comptabilitat financera quan es descentralitzen i externalitzen serveis utilitzant fórmules de participació i

control en entitats diferents de l'entitat pública responsable de la prestació dels serveis. En aquests casos la informació individual de l'entitat és insuficient tant per mostrar la realitat econòmico-financera de l'entitat com per valorar correctament la gestió realitzada pels responsables de la prestació dels serveis; així amb la introducció de la informació consolidada es produeix una important contribució a la transparència de la informació comptable pública.

Dificultats o particularitats valoratives que afecten el balanç

Una de les novetats més destacables del nou PGCP és, sens dubte, el tractament comptable de les Infraestructures, inversions militars especialitzades i els béns del patrimoni històric, ja que suposen un canvi radical respecte el criteri de registre previst en l'anterior PGCP de 1994.

El nou PGCP defineix cada una d'aquestes figures en la norma de reconeixement i valoració número 3, «Casos particulars d'immobilitzat material: Infraestructures, inversions militars especialitzades de naturalesa material i patrimoni històric» de la següent forma:

- Infraestructures: són actius no corrents que es materialitzen en obres d'enginyeria civil o en immobles, utilitzables per la generalitat dels ciutadans o destinats a la prestació de serveis públics, adquirits a títol oneros o gratuït, o construïts per l'entitat i que compleixen algun dels requisits següents:
 - a) són part d'una xarxa; i
 - b) tenen una finalitat específica que acostuma a admetre altres usos alternatius.
- Inversions militars especialitzades de naturalesa militar: Són actius tangibles, adquirits o construïts per l'entitat, que s'utilitzaran exclusivament en la defensa nacional. (En la norma relativa a l'immobilitzat intangible també es preveu l'existència d'inversions militars especialitzades de naturalesa immaterial).
- Patrimoni històric: Elements patrimonials mobles o immobles d'interès artístic, històric, paleontològic, arqueològic, etnogràfic, científic o tècnic, així com el patrimoni documental i bibliogràfic, els jaciments, zones arqueològiques, llocs naturals, jardins i parcs que tinguin valor artístic, històric o antropològic. Aquests béns presenten, en general, determinades característiques, incloent les següents:
 - a) És poc probable que el seu valor en termes culturals, mediambientals, educacionals i historico-artístics quedi perfectament reflectit en un valor financer basat purament en un preu de mercat.
 - b) Les obligacions legals o estatutàries poden imposar prohibicions o severes restriccions a la seva disposició per venda.
 - c) Pot ser difícil estimar la seva vida útil, la qual en alguns casos pot ser de més de cent anys.

Aquests béns en el nou PGCP es registraran, en sintonia amb el que recull la NIC-SP 17 «Propietats,

planta i equips», en la comptabilitat de l'entitat com la resta d'elements de l'actiu. Per això hauran de complir les característiques de la definició d'actiu (tractar-se de béns i drets controlats econòmicament per l'entitat, resultants de successos passats, dels que és probable que l'entitat obtingui en el futur rendiments econòmics o un potencial servei) i els criteris per al seu reconeixement (es considera probable que l'entitat obtingui rendiments econòmics o un potencial de servei en el futur i que es puguin valorar amb fiabilitat) establerts, respectivament en els apartats quart i cinquè del Marc conceptual del PGCP.

Així mateix, a aquests béns els és d'aplicació les normes de reconeixement i valoració de l'immobilitzat material o de l'intangible (en cas de les inversions militars de naturalesa immaterial).

En el nou PGCP, l'acte d'entrega a l'ús general o en el seu cas la posada a disposició de les forces armades d'aquests béns no suposarà la baixa dels mateixos en la comptabilitat de l'entitat com sí que passava en el PGCP de 1994.

El tractament comptable previst en el nou PGCP està relacionat amb la incorporació del terme potencial de servei en la definició d'actiu, de manera que certs elements patrimonials dels que l'entitat no obté cap rendiment econòmic ni utilitza per la prestació de serveis i que, d'acord amb l'anterior pla, havien de donar-se de baixa en els comptes quan s'entregaven per a l'ús per la generalitat de ciutadans (o en el seu cas per les forces armades) mantenen en el nou PGCP la consideració d'actiu, tot i la seva entrega i, per tant, no es donen de baixa.

Això és així perquè tals actius es posseeixen amb la finalitat de generar fluxos econòmics socials que beneficien la col·lectivitat, i això és un benefici social o potencial servei. Aquests béns, com la resta d'elements de l'immobilitzat no financer, donat que s'utilitzen per l'entitat estaran sotmesos a amortització i deteriorament.

Per altra banda, considerant les dificultats valoratives que en molts casos poden acompanyar els béns del patrimoni històric i tenint en compte que és poc probable que el seu valor en termes culturals, mediambientals o historicoartístics quedi reflectit en un preu de mercat, la norma preveu per a cada categoria de béns que quan no es pugui establir una valoració fiable del seu valor es donarà informació sobre els mateixos en la memòria i, per tant no figuraran en el balanç.

El canvi de tractament comptable suposa la necessitat de regular el trànsit d'un pla a l'altre, i l'Ordre EHA/1037/2010, de 13 d'abril, que ha aprovat el Pla, estableix que en primer lloc, una vegada realitzat l'assentament d'obertura de la comptabilitat de l'exercici en que s'apliqui per primera vegada el nou PGCP, en el que haurien de figurar els mateixos comptes que l'assentament de tancament de l'exercici anterior, haurà d'ajustar-se donant de baixa totes les partides (actius i passius) dels que el reconeixement no estigui permès en el nou Pla i registrant tots els actius i passius dels que el reconeixement és exigít.

Tot i així, les infraestructures, les inversions militars i els béns del patrimoni històric que van existir en una entitat amb anterioritat a l'entrada en vigor del Pla i que no estiguessin activades en virtut del PGCP de 1994 podrien no registrar-se si la seva valoració no pogués efectuar-se d'una manera fiable.

Les infraestructures, les inversions militars i els béns del patrimoni històric que s'hagin adquirit o construït amb anterioritat al nou pla i que es puguin valorar amb fiabilitat, hauran de donar-se d'alta pel seu valor raonable a dita data, sempre que no pugui establir-se el valor comptable corresponent al seu preu d'adquisició o cost de producció original més els restants imports susceptible de posteriors activacions. Aquesta alta s'efectuarà amb abonament al compte 120 «Resultats d'exercicis anteriors».

En qualsevol cas, ja es pugui estimar o no, amb fiabilitat, la valoració de tals partides, en relació al saldo que presenti el compte 109 «Patrimoni entregat a l'ús general» del PGCP de 94, la norma estableix la seva cancel·lació en el moment de l'entrada en vigor del nou PGCP amb càrrec al compte 120 «Resultats d'exercicis anteriors».

II. EL BALANÇ DEL SECTOR PÚBLIC ESTATAL

L'Administració General de l'Estat a través de la IGAE publica en el compte general de l'Estat un balanç consolidat, el qual no inclou les administracions autonòmiques i locals.

El balanç d'una entitat pública representa la seva estructura econòmico-financera en un moment determinat del temps, la qual pot ser d'utilitat per valorar la situació financera de l'entitat, tant des del punt de vista de la seva capacitat financera com de la perspectiva de continuar prestant serveis.

D'acord amb el marc conceptual del PGCP, el balanç consta de tres elements: actiu, passiu i patrimoni net. D'aquesta manera, els recursos financers es diferencien en funció de la procedència dels mateixos i s'utilitza el concepte de passiu exclusivament per les obligacions de l'entitat, enfront del concepte més ampli existent en l'actual PGCP, on s'inclouen també el patrimoni net.

Actiu

El marc conceptual defineix l'actiu com els béns, drets i altres recursos controlats econòmicament per l'entitat, resultant de successos passats, dels que és probable que l'entitat obtingui en el futur rendiments econòmics o un potencial de

servei. Dins dels mateixos es diferencien entre: actiu corrent i actiu no corrent, en lloc de circulat o fix com en el PGCP de 1994. Un actiu s'ha de classificar com a corrent quan: s'espera realitzar en el curt termini, és a dir, dins del període de dotze mesos comptats a partir de la data dels comptes anuals, o es tracti d'efectiu o un altre mitjà líquid equivalent. Tota la resta d'actius s'han de classificar com a no corrents –veure quadre 1 de l'annex.

Quadre 1. Partides de l'actiu del balanç

A) Actiu no corrent
I. Immobilitzat intangible
II. Immobilitzat material
III. Inversions immobiliàries
IV. Inversions financeres a llarg termini en entitats del grup, multigrup i associades
V. Inversions financeres a llarg termini
B) Actiu corrent
I. Actius en estat de venda
II. Existències
III. Deutors i altres comptes a cobrar
IV. Inversions financeres a curt termini en entitats del grup, multigrup i associades
V. Inversions financeres a curt termini
VI. Ajustos per periodificació
VII. Efectiu i altres actius líquids equivalents

Font: *Revista Española de Control Externo*, número 35, volum XII, maig 2010.

Passiu

El marc conceptual defineix els passius com obligacions actuals sorgides a conseqüència de successos passats, en què la seva extinció és probable que doni lloc a una disminució de recursos que incorporin rendiments econòmics o un potencial de servei. Dins del passiu es diferencia entre passiu corrent i no corrent.

Un passiu ha de classificar-se com a passiu corrent quan s'hagi de liquidar a curt termini, és a dir en menys d'un any a partir de les dates dels comptes anuals (equival al circulant). Tota la resta de passius s'han de classificar com a no corrents, i equivalen al passiu fix –veure quadre 2 de l'annex.

Quadre 2. Partides del passiu del balanç

A) Passiu no corrent
I. Provisions a llarg termini
II. Deutes a llarg termini
III. Deutes amb entitats del grup, multigrup i associades a llarg termini
B) Passiu corrent
I. Provisions a curt termini
II. Deutes a curt termini
III. Deutes amb entitats del grup, multigrup i associades a curt termini
IV. Creditors i altres comptes a pagar
V. Ajustos per periodificació

Font: *Revista Española de Control Externo*, número 35, volum XII, maig 2010.

Patrimoni net

El PGCP defineix el patrimoni net d'una forma residual: la part dels actius de l'entitat una vegada deduïts tots els passius. Es manté així la mateixa orientació que en el PGC del sector empresarial, on el patrimoni representa la part de recursos que correspon als propietaris de l'empresa, ja sigui perquè ho han aportat o perquè s'ha generat amb els anys a conseqüència de no repartir la totalitat del resultat obtingut.

Però en les administracions públiques el concepte de propietaris com a tal no existeix, podent considerar que la propietat del patrimoni net de l'administració correspon a la totalitat dels ciutadans. Així el patrimoni net representa la part de recursos que no són exigibles per tercers i que pertanyen als ciutadans de cada jurisdicció –veure quadre 3.

Quadre 3. Partides del patrimoni net del balanç

I. Patrimoni aportat
II. Patrimoni generat
1. Resultats d'exercicis anteriors
2. Resultat de l'exercici
III. Ajustos per canvis de valor
1. Immobilitzat no financer
2. Actius financers disponibles per la venda
3. Operacions de cobertura
IV. Altres instruments patrimonials pendents d'imputació a resultats

Font: *Revista Española de Control Externo*, número 35, volum XII, maig 2010.

Balanç 2013

Per analitzar la situació patrimonial de l'Estat espanyol, concretament el sector públic estatal, analitzarem el balanç del sector públic. Aquest balanç consolidat del compte general de l'Estat és un compte únic que inclou el sector públic administratiu, el sector públic empresarial i el sector públic fundacional.

D'acord amb l'article 125.2 de la Llei General Pressupostària (LGP) és competència de la IGAE, com a centre gestor de la comptabilitat pública, la formació del compte general de l'Estat.

Concretament en el balanç del 2013, segons l'Ordre del Ministeri d'Hisenda per la que es regula l'Elaboració del Compte General de l'Estat, hi consten:

1. Compte general del sector públic administratiu. Aquest compte es forma mitjançant l'agregació o consolidació de comptes de les entitats que han d'aplicar els principis i normes de comptabilitat pública. D'un total de 159 entitats del sector públic administratiu, s'han integrat els comptes de 132 entitats que són:
 - L'Administració general de l'Estat.
 - Les entitats del Sistema de la Seguretat Social (les seves quatre entitats gestores, la Tresoreria General, i 23 de les 24 mútues d'accidents de treball i malalties professionals).
 - 52 organismes autònoms, d'un total de 64.
 - 7 agències estatals d'un total de 8.

- 18 organismes públics, d'un total de 21, que apliquen les normes de comptabilitat derivades del Pla General de Comptabilitat Pública.
- 14 consorcis, d'un total de 21, dels contemplats en l'article 2.1 de la LGP.
- 12 fons, d'un total de 15, dels previstos en l'article 2.2 de la LGP.

A més, el Compte general del sector públic administratiu s'acompanya del compte de gestió dels tributs cedits a les comunitats autònomes.

2. Compte general del sector públic empresarial. Aquest compte es forma mitjançant l'agregació o consolidació dels comptes de les entitats que han d'aplicar els principis de comptabilitat recollits en el Pla general de comptabilitat de l'empresa espanyola, així com en les seves adaptacions i disposicions que el desenvolupin. En el sector públic empresarial s'hi han integrat els comptes de 198 entitats d'un total de 215, que són:

- 14 entitats públiques empresarials, entre les que es troben una entitat que realitza activitats d'assegurances i una entitat que realitza activitats de crèdit. Aquí hi trobem Adif, Renfe, Aena SEPE, Grup ICEX, SEPI, RTVE...
- 145 societats mercantils estatals, d'un total de 158, entre les que es troben 8 societats que realitzen activitats d'assegurances.
- 33 organismes públics, d'un total de 37, que apliquen les normes de comptabilitat derivades del PGC per l'empresa espanyola.
- L'únic consorci que pertany al sector públic estatal, dels previstos en l'article 2.1h de la LGP.
- 5 fons de capital risc, que pertanyen al sector públic empresarial, que apliquen la circular 11/2008, de 30 de desembre de la CNMV, desenvolupament i adaptació, per aquestes entitats, el previst al PGC per l'empresa espanyola.

3. Compte general del sector públic fundacional. Aquest compte es forma mitjançant l'agregació o consolidació dels comptes de les entitats que han d'aplicar els principis de comptabilitat recollits en la normativa comptable relativa a entitats sense finalitats lucratives. Aquestes entitats són les fundacions estatals. En el compte general del sector fundacional s'han integrat els comptes de 40 fundacions del sector públic d'un total de 46 fundacions al tancament de l'exercici 2013, entre les quals hi trobem la Fundació Aena, la Fundació del Teatre Real, la Fundació de Víctimes del Terrorisme,...

4. La memòria que comentarà i ampliarà la informació continguda en els anteriors documents.

Tot i disposar d'aquest balanç, hi manquen molts actius de difícil valoració o de valoració poc fiable, ja que així ho especifica el Pla de comptabilitat pública, tal i com hem esmentat amb anterioritat.

Quadre 4. Balanç consolidat del sector públic estatal compte únic, 2013 (en milions d'euros)

Actiu	
[A] Actiu no corrent	454.424
I Immobilitzat intangible	4.139
II Immobilitzat materials	132.183
III Inversions immobiliàries	73
IV Inversions financeres a llarg termini en entitats del grup, multigrup i associades	161.344
V Inversions financeres a llarg termini	152.914
VI Deutors i altres comptes a cobrar a llarg termini	3.768
[B] Actiu corrent	130.343
I Actius en estat de venda	155
II Exestències	1.458
III Deutors i altres comptes a cobrar	77.523
IV Inversions financeres a curt termini en entitats del grup, multigrup i associades	503
V Inversions financeres a curt termini	18.040
VI Ajustos per periodificació	4
VII Efectiu i altres actius líquids equivalents	32.657
TOTAL GENERAL [A+B]	584.767

Quadre 4. (continuació)

Passiu	
[A] Patrimoni net	-269.691
I Patrimoni	-182.164
II Patrimoni en entitats consolidades	29.358
III Patrimoni generat	-118.606
1 Resultats d'exercicis anteriors	-78.263
2 Resultat d'exercici	-86.837
3 Reserves	42.484
4 Reserves en entitats posades en equivalència	4.010
IV Ajustos per canvi de valor	191
V Altres increments patrimonials pendents d'imputació resultats	1.528
[B] Passiu no corrent	618.326
I Provisions a llarg termini	760
II Deutes a llarg termini	614.279
III Deutes amb entitats del grup, multigrup i associades a llarg termini	3.286
IV Creditors i altres comptes a pagar a llarg termini	
[C] Passiu corrent	236.133
I Provisions a curt termini	8.677
II Deutes a curt termini	177.563
III Deutes amb entitats del grup, multigrup i associades a curt termini	0,9
IV Creditors i altres comptes a pagar	49.822
V Ajustos per periodificació	69
TOTAL GENERAL [A+B+C]	584.767

Quadre 5. Evolució històrica recent, 2011-2013 (en milions d'euros)

Actiu	2011	2012	2013
[A] Actiu no corrent	372.982	432.442	454.424
I Immobilitzat intangible	3.556	3.885	4.139
II Immobilitzat materials	118.343	131.345	132.184
III Inversions immobiliàries	98	100	74
IV Inversions financeres a ll/t en entitats del grup, multigrup i associades	117.029	155.946	161.344
V Inversions financeres a llarg termini	130.187	137.391	152.915
VI Deutors i altres comptes a cobrar a llarg termini	3.770	3.771	3.769
[B] Actiu corrent	116.383	129.495	130.343
I Actius en estat de venda	21	22,07	155
II Exestències	1.319	1.384	1.459
III Deutors i altres comptes a cobrar	43.373	62.042	77.523
IV Inversions financeres a c/t en entitats del grup, multigrup i associades	738	228	504
V Inversions financeres a curt termini	27.306	18.852	18.040
VI Ajustos per periodificació	12	4	5
VII Efectiu i altres actius líquids equivalents	43.614	46.961	32.657
TOTAL GENERAL [A+B]	489.365	561.936	584.767

Quadre 5. (continuació)

Passiu	2011	2012	2013
[A] Patrimoni net	-161.551	-223.936	-269.692
I Patrimoni	-181.621	-177.540	-182.164
II Patrimoni en entitats consolidades	14.548	12.548	29.359
III Patrimoni generat	4.444	-60.215	-118.606
1 Resultats d'exercicis anteriors	-29.455	-46.303	-78.264
2 Resultat d'exercici	-13.900	-59.965	-86.838
3 Reserves	41.924	42.127	42.485
4 Reserves en entitats posades en equivalència	5.875	3.926	4.010
IV Ajustos per canvi de valor	-25	25	191
V Altres increments patrimonials pendents d'imputació resultats	1.102	1.246	1.528
[B] Passiu no corrent	467.594	566.483	618.326
I Provisions a llarg termini	417	1.435	760
II Deutes a llarg termini	464.894	562.688	614.279
III Deutes amb entitats del grup, multigrup i associades a llarg termini	2.283	2.360	3.287
IV Creditors i altres comptes a pagar a llarg termini			
[C] Passiu corrent	183.323	219.390	236.133
I Provisions a curt termini	5.595	10.207	8.678
II Deutes a curt termini	150.360	158.067	177.563
III Deutes amb entitats del grup, multigrup i associades a curt termini	26	8	1
IV Creditors i altres comptes a pagar	27.276	51.036	49.822
V Ajustos per periodificació	66	72	70
TOTAL GENERAL [A+B+C]	489.365	561.936	584.767

Font: IGAE

Ratis

Tal i com es pot veure en els quadres 2 i 3 d'aquest annex, si aquests balanços fossin els d'una empresa podríem dir que:

- a) El Fons de Maniobra (actiu corrent / passiu corrent) del 2011, 2012 i 2013 és de -66.940, -89.895 i -105.790 milions d'euros respectivament. Això significa que part de l'actiu no corrent es finança amb passiu corrent, el que vol dir que l'Estat no tindria liquiditat per fer front als seus deutes més immediats.
- b) El grau de cobertura o rati de garantia (actiu / passiu exigible) que mesura la solvència a llarg termini (o distància de la fallida) de 2011, 2012 i 2013 és de 0,752, 0,715 i 0,684 respectivament, el que significaria que l'Estat no és solvent, es trobaria en situació de fallida tècnica, ja que liquidant tots els actius no podria fer front a les obligacions de pagament (exigible total).
- c) El rati de circulat que mesura la liquiditat (actiu corrent / passiu corrent) de 2011, 2012 i 2013 és de 0,63, 0,59 i 0,55 respectivament, el que significa que els actius corrents no poden afrontar els venciments de deutes que vencen d'aquí a un any (els actius que preveu convertir en líquid d'aquí a un any no permeten afrontar la totalitat de deutes que vencen d'aquí a un any). Es podria declarar en suspensió de pagaments i hauria de fer front als seus deutes a curt termini havent de prendre part de l'actiu fix.
- d) Si mirem el grau d'apalancament (actiu / patrimoni net), podem veure que per 2011, 2012 i 2013 aquest era de -3,02, -2,51 i -2,17 respectivament, el que significa que la rendibilitat econòmica és inferior que el cost del finançament aliè.
- e) Si tenim en compte el rati d'autonomia financera (patrimoni net / passiu total) de 2011, 2012 i 2013 tenim que és 0,24, 0,28 i 0,31 respectivament, i això significa que depèn molt dels creditors, ja que a més rati menys dependent dels creditors.
- g) El rati de tresoreria (efectiu / passiu corrent) de 2011, 2012 i 2013 és de 0,238, 0,214 i 0,138 respectivament, el que significaria que hauria de liquidar actius per pagar, ja que amb l'efectiu no en tindria prou.
- h) El rati de disponibilitat de fons propis (actiu corrent – exigible a curt termini / patrimoni net) de 2011, 2012 i 2013 és de -1,85, -1,55 i -0,48 respectivament, el que ens demostraria que no hi ha disponibilitat de recursos propis, tal i com queda reflectit en la negativitat del patrimoni net en tots els anys comparats.
- i) La qualitat del deute, que es mesura amb la relació exigible a curt / exigible total, ens mostra que en tots els anys té un valor inferior a 0,3. A menor valor d'aquest rati major serà la qualitat del deute en relació als terminis de devolució.
- j) La rendibilitat dels accionistes o ROE (benefici net^{31/12} / patrimoni net^{1/1}) és la rendibilitat del que hem obtingut en relació al que hem invertit. El 2012 i 2013 aquest rati se situa en 0,31 i 0,35 respectivament. A més ROE més rendibilitat pot tenir en funció dels recursos propis que utilitza per finançar-se.

k) La rendibilitat econòmica o de la inversió en relació als actius o també anomenat ROA (benefici / actiu) és el 2011, 2012 i 2013 de -2,84% -10,6% i -14,8%.

5 5 -6 -6 4 7 3 3 1 1 5 7 5 1 1 5 7 -8 5 5 -6 -6 4 7 3 3 1 1 5 7 5 1
45 3 -8 -12 9 -6 6 -6 0 0 -45 -6 -45 0 0 -45 -6 98 -45 3 -8 -12 9 -6 6 -6 0 0 -45 -6 -45 0
1 6 98 7 2 -8 -7 -12 9 9 1 -8 1 9 1 -8 25 1 6 98 7 2 -8 -7 -12 9 9 1 -8 1 9
0 -7 25 -8 98 -9 7 -3 -3 0 98 0 -3 0 98 3 0 -7 25 -8 98 -9 7 -3 -3 0 98 0 -3
8 -9 3 98 33 0 57 57 8 25 8 57 8 25 6 8 -9 3 98 33 0 57 57 8 25 8 57
0 33 6 25 1 0 8 8 0 3 0 8 0 3 5 0 33 6 25 1 0 8 8 0 3 0 8
-2 5 0 3 8 6 -2 -2 6 -45 -2 5 0 3 3 6 -2
4 -45 9 -6 -6 5 4 4 5 4 -45 9 -6 -6 5 4
-3 1 -3 -12 -12 -45 -3 -3 -45 -3 1 -3 -12 -12 -45 -3
-6 0 57 7 7 1 -6 -6 1 -6 0 57 7 7 1 -6
4 8 8 3 5 3 6 98 6 25 3 8 8 3 5 3 6 98 6 25 3

BIBLIOGRAFIA

A.A.V.V. *Economia de Catalunya. Preguntes i respostes sobre el procés d'independència de Catalunya*. Profit Editorial. Comissió d'Economia Catalana. Col·legi d'Economistes de Catalunya, 2014.

BOSCH, N. *Anàlisi econòmica del procés d'independència de Catalunya*. Fundació Josep Irla. Maig 2013.

BUCH GÓMEZ, E. I CABALEIRO CASAL, R. *Los «Heritage Assets» en los Sistemas Contables de las Entidades Públicas*. Universidad de Vigo.

BRUSCA, I. *Treinta años de investigación en contabilidad y gestión pública en España*. 2010.

BRUSCA, I. I MONTESINOS, V. *La Armonización de la Contabilidad pública en el contexto Internacional*.

BRUSCA, I. I MARTÍN, E. «Contabilidad pública vs. Contabilidad privada: la reforma de la contabilidad pública frente a la empresarial». *Revista de Contabilidad y Dirección*, vol. 13, 2011, pp. 175-202.

CONDOR LÓPEZ, V. *La consolidación en el sector público. Implicaciones en la gestión*. Auditoria Pública número 62, 2014.

Conveni de Viena sobre la Successió d'Estats en matèria de béns, arxius i deutes d'Estats (1983).

Conveni de Viena sobre la sucesión de Estados en materia de Tratados (1978).

CONSELL ASSESSOR PER LA TRANSICIÓ NACIONAL. *La distribució d'actius i passius*. Informe número 7. Barcelona, 14 juliol 2014. Generalitat de Catalunya.

CUENTA GENERAL DEL ESTADO. Ejercicio económico 2013, 2012, 2011, 2010 i 2009. IGAE

EAE BUSINESS SCHOOL. *El Coste de la Administración pública en España. Una caracterización de su estructura y evolución recientes*.

GENERALITAT DE CATALUNYA. *Comptes Generals de la Generalitat de Catalunya*.

GENERALITAT DE CATALUNYA. DEPARTAMENT DE LA PRESIDÈNCIA. *La deslleialtat de l'Estat respecte de Catalunya*. Balanç de situació. Octubre 2013.

GENERALITAT DE CATALUNYA. CONSELL ASSESSOR PER A LA TRANSICIÓ NACIONAL. «La viabilitat fiscal i financera d'una Catalunya independent». Informe número 18. 28 juliol 2014.

Orden HAP/1489/2013, de 18 de julio por la que se aprueban las normas para la formulación de cuentas anuales consolidadas en el ámbito del sector público. *BOE* número 185, 2013. IGAE.

PALUZIE, E. *Podem! Les claus de la viabilitat econòmica de Catalunya*. Rosa dels Vents, 2014.

PÉREZ PÉREZ, J. A. *La consolidación de cuentas en el sector público*. Secretaria General de Presupuestos y Gastos. IEF. 2010.

PONT, A. *Delenda est Hispania*. Barcelona: CCN-Viena Edicions, 2012.

PONT, A. *Addendum*. CCN-Viena Edicions, 2013.

Pressupostos de la Generalitat. 2013, 2012, 2011, 2010. Generalitat de Catalunya. Fondo de Reserva de la Seguridad Social. Informe a las Cortes Generales, 2010, 2011, 2012 i 2013.

Revista Española de Control Externo. Vol. XII, número 35, maig 2010.

ROWLANDS, D. *International Aspects of the Division of Debt Under Secession: The Case of Quebec and Canada*. *Canadian public policy: a journal for the discussion of social and economic policy in Canada*. 1997.

Series Históricas de capital público en España y su distribución territorial (1900-2005). Fundación BBVA.

TORRES PRADAS, L. *Normativa Contable del Sector público. Perspectiva Internacional*. Universidad de Zaragoza. 22è fòrum de l'Auditor professional, Sitges 5-6 juliol 2012.

